

Lesplan

Gemaakt door Kris Delrue, Sjabi Puurs, België

Titel van de activiteit: De klas wordt een democratie	Onderwerp: maatschappelijke Vorming / Burgerschap
Leeftijdsgroep: 12-13 jarige leerlingen (eerste graad SO)	Duur: 80 - 100 minuten

Lesdoel

Deze les sluit aan bij burgerschapscompetenties zoals actieve participatie, sociale verantwoordelijkheid school-education.ec.europa.eu

Na deze activiteit kunnen leerlingen:

- uitleggen wat democratie is en welke **basisprincipes** erbij horen (verkiezingen, meerderheid, vertegenwoordiging, coalities);
- ervaren hoe **verschillende meningen** naast elkaar bestaan;
- hun eigen mening **verwoorden en verdedigen**;
- respectvol omgaan met andere standpunten;
- begrijpen dat beslissingen vaak het resultaat zijn van **overleg en compromis**.
- ervaren democratie niet alleen als een begrip, maar als een **proces**: meningen vormen, keuzes maken, anderen overtuigen, stemmen en compromissen sluiten.
- De activiteit sluit sterk aan bij hun leefwereld en stimuleert actief burgerschap.

Werkvormen:

- Activerend en ervaringsgericht leren
- Onderwijsleergesprek
- Coöperatief leren (werken in kleine groepen)
- Groepswerk
- Rollenspel / simulatie
- Korte pitch (campagnetoespraak)
- Stemprocedure (stembiljetten)
- Klassikale nabesprek.
- Discussie en reflectie

Materiaal

- Bord of digitaal scherm

- Papier en stiften (of tablets/laptops)
- Werkblad Democratie (bijlage 1)
- Sjabloon voor Groepswerk (bijlage 2)
- Sjabloon stembriefje (bijlage 3)
- PPT Democratie (bijlage 4)

Lesverloop

Motiverende fase : Introductie (10 minuten)

Onderwijsleergesprek

PPT Democracy (bijlage 4)

Lkr: Wie neemt de beslissing?

Wie beslist er thuis wat jullie eten?

Wie beslist er waar de uitstap/reis naar toe gaat?

Wie beslist er hoe laat je moet gaan slapen?

Zijn er bepaalde regels die gelden?

Mag iedereen meebeslissen?

Staan deze regels opgeschreven/ongeschreven?

Lln: vrije antwoorden

Lkr:

Wie beslist er op school wanneer er pauze is?

Of je mag eten tijdens de lessen?

Naar waar je op schoolreis gaat?

Lln: vrije antwoorden

Lkr:Zijn er bepaalde regels die gelden?

Lln: Ja

Lkr: Staan die regels opgeschreven? Wie beslist?

Lln: schoolreglement – de directeur

Lkr:Mag iedereen meebeslissen? Hebben leerlingen inspraak?

Lln: Stem in leerlingenraad

Lkr: Kan iedereen in de leerlingenraad zitten?

Lln: Je moet ervoor gekozen worden

Lkr: Verkiezingen – leerling vertegenwoordigers

Leerkracht noteert kernwoorden op het bord:

regels, stemmen, meerderheid, beslissen, democratie

Leerfase:

Doceren/ Onderwijsleergesprek (15 minuten)

PPT Democracy (bijlage 4)

Leerkracht deelt werkblad democracy@school uit. (bijlage 1).

Leerlingen vullen werkblad in na synthesevraag leerkracht.

Definitie van het begrip democratie: Het woord 'democratie' stamt af van de Griekse woorden 'demos' ('volk') en 'krateo' ('heersen' of 'regeren').

Letterlijk vertaald betekent het dus 'volksheerschappij'.

De eerste democratie ontstond in het oude Griekenland. In de Griekse stadstaten werden belangrijke beslissingen door de burgers genomen.

Omdat het volk direct mee besloot over staatszaken noemen we dit een directe democratie.

Door de eeuwen heen heeft de democratie zich ontwikkeld van de zuivere directe democratie tot een meer indirecte vorm van democratie.

Indirecte democratie: burgers wijzen door middel van verkiezingen vertegenwoordigers aan om hun belangen te behartigen.

Een indirecte of 'vertegenwoordigende' democratie is de meest voorkomende vorm van democratie.

Het volk kiest een aantal vertegenwoordigers, die namens het volk besluiten nemen over het bestuur van het land.

Verkiezingen moeten aan een aantal eisen voldoen om ze democratisch te kunnen noemen..

Zo moeten de verkiezingen vrij zijn; iedere burger met stemrecht moet vrij zijn keuze kunnen bepalen.

En er moet natuurlijk iets te kiezen zijn; onafhankelijke groepen of partijen moeten met elkaar kunnen concurreren om de macht.

Verkiezingen moeten ook geheim zijn. Als dat namelijk niet zo is, dan zou een kiezer op zijn stemgedrag kunnen worden aangesproken en dat zou zijn keuze kunnen beïnvloeden.

Verder is het noodzakelijk dat verkiezingen eerlijk verlopen; er mag niet worden geknoeid met de uitslag van de verkiezingen, want dan vormt het parlement geen getrouwe weergave van de wil van de kiezers.

Ten slotte moeten verkiezingen volgens een bepaalde regelmaat plaatsvinden, zodat kiezers hun mening over het werk van het parlement en de regering kunnen geven.

Een ander aspect van democratische verkiezingen is natuurlijk het algemeen kiesrecht: er mogen geen groepen van de verkiezingen worden uitgesloten. Het recht van burgers om in vrijheid te kiezen is in een democratie verbonden met het recht van burgers om zich verkiesbaar te stellen.

Bronnen :

<https://www.montesquieu-instituut.nl/id/vintb0w9l0ni/democratie>

<https://prodemos.nl/kennis/informatie-over-politiek/wat-is-een-democratie/>

Zie PPT dia 6

Lkr: Synthesevraagjes:

Van welke woorden stamt democratie af?

Waar ontstond de eerste democratie?

Geef de letterlijke vertaling van het begrip democratie.

Omschrijf wat directe democratie is?

Formuleer het verschil bestaat er tussen directe en indirecte democratie?

Aan welke eisen moeten democratische verkiezingen voldoen?

Lln: Invullen van het werkblad *Democracy@school*: (bijlage 1)

Lkr: Hoe worden beslissingen genomen in de maatschappij?

Lln: verkiezingen, stemmen, , meerderheid

Lkr: hoe bepaal je de meerderheid?

Lln: De helft +1

Lkr: De beslissingen worden democratisch genomen (wanneer de meerderheid akkoord gaat).

Lkr: Hoe werkt een democratie in de praktijk?

Dat ontdekken we met *Democracy @school*.

Zie PPT dia 7- 8

Lkr: “Vandaag gaan jullie zelf ervaren hoe een democratie werkt.
De directeur van de school vraagt jullie advies over:
het GSM gebruik, huiswerk, gezonde snacks op school, de klasorde

Hij/zij verwacht van jullie klas een duidelijk standpunt
Hoe gaan we te werk?
5 stappenplan

Lkr. deelt werkblad Groepswerk (bijlage 2) uit.

Stap 1.Vorming van politieke partijen (5 minuten)

Verdeel de klas in groepen van 2–4 leerlingen.

Elke groep vormt een “partij”(zoals politieke partijen)
Elk partij krijgt een werkblad. (werkbladen uitdelen)

Lkr.:

Kies een naam voor jullie groepje,
Kies een voorzitter die jullie groepje zal vertegenwoordigen.
Bedenk een slogan (waar staat jullie partij voor?)
Gebruik jullie creativiteit!
Noteer die op het werkblad.

Stap 2. Mini-partijprogramma schrijven (15 minuten)

Thema kiezen:

Overloop samen met de leerlingen het werkblad.

Je kiest samen met de leerkracht 3 thema’s uit onderstaande lijst:

- gezonde snacks op school
- huiswerkbeleid
- klasregels (bord, orde)

Elke partij werkt per gekozen thema een concreet voorstel uit en vult in op het werkblad.

Wat willen we veranderen tegenover de huidige situatie of wat behouden we?

Waarom veranderen? Waarom behouden?

Wie heeft er voordeel bij?

Lkr gaat rond, ondersteunt groepen die vastlopen en bewaakt de tijd.

Stap 3. Verkiezingscampagne

(20 minuten- afhankelijk van het aantal groepjes)

Lkr: Elke partij krijgt **5 minuten** om zichzelf te presenteren en hun idee voor elk van de 3 voor te stellen.

LIn: Voorzitter stelt de partij voor. (wie, slogan)
Leden stellen elk een idee voor.

Ze proberen andere leerlingen van hun programma te **overtuigen**

Creativiteit mag: slogans, posters, korte sketches...(kies je voor deze optie, dan wel extra tijd inbouwen!)

De rest van de klas luistert als “kiezers”.

Leerkracht noteert voor elke groepje op bord (in tabelvorm)

Naam groep

Kernbegrip per idee (in tabelvorm) op bord.

Bordschema 1:

	Gezonde snacks	Huiswerk	Klasorde
Groep 1 Naam			
Groep 2 Naam			
Groep ...			

Na voorstelling van alle groepjes zal leerkracht tabel met voorstellen nogmaals overlopen voordat de stembriefjes uitgedeeld worden.

Stap 4. Stemmen (10 minuten)

Als alle partijen hun idee over de 3 topics hebben voorgesteld zal er gestemd worden. Lkr. Voorziet lege schoendoos (als stembus) en plaatst die vooraan in de klas.

Lkr. Legt uit waarom stemming geheim moet zijn.

Lkr deelt stembriefjes uit (bijlage 3)

Wanneer alle leerlingen stembrief hebben: invullen en toeplooien.

Voorzitters van elke partij komen als eerste stembrief in stembus deponeren en blijven vooraan in de klas zitten bij stembus. die de leerkracht voorziet

Iedereen stemt individueel en komt het stembiljet in de stembus plaatsen.

Stap 5. Tellen van de stemmen (10 minuten)

Werkwijze : elke partijvoorzitter mag 4 stembiljetten uit stembus nemen en overloopt de stemmen van 4 stembrieven.

Alle leerlingen volgen de telling en zijn getuigen.

Lkr staat aan bord en noteert de stemmen per idee.
(streepje per stem, aan te vullen op tabel borschema 1)

Welk idee per thema heeft de meeste stemmen?

Advies van de klas aan de directie formuleren: adviesfomulier bijlage 3 invullen.

Slotfase:

Synthese PPT dia 10.

Reflectie: leerlingen leggen uit dat het stemproces democratisch verlopen is.

Zij kunnen de in het leerproces geformuleerde vereisten toepassen op het kiesproces tijdens Democracy@school.

Uitbreiding optioneel:

Uitbreiding van de les : (20 minuten)

In PPT werd hier extra slide toegevoegd. Dia nr.9

Bij het tellen van de stemmen bekijken we nu **welke partij** de meeste stemmen haalt in het totaal.

Kernbegrip per idee (in tabelvorm) op bord.

	Gezonde snacks	Huiswerk	Klasorde	Totaal
Groep 1 Naam				
Groep 2 Naam				
Groep ...				

Welke partij heeft de meeste stemmen?

Lkr.: Heeft er 1 partij de meerderheid?

Hoe bereken je hier de meerderheid van de stemmen?

$(3 \text{ stemmen} * \text{aantal leerlingen}) / 2 + 1 =$

Indien ja: idee van die partij kunnen doorgegeven worden aan de directie.

Lln.: Invullen adviesbriefje (bijlage 3)

Lkr: Er is geen partij die de meerderheid van de stemmen heeft behaald.

Partij... heeft wel de meeste stemmen behaald maar geen meerderheid.

Deze partij heeft het initiatiefrecht.

Wat zal deze partij moeten doen om aan een meerderheid te raken?

Lln: moeten samenwerken met andere partijen.

Lkr. De partijen moeten een coalitie vormen.

Welke partijen kunnen samengaan om een meerderheid te vormen?

Onderzoek mogelijke coalities. (rekenkundig)

Welke ideeën zullen ze kiezen?

Hiervoor zullen ze gesprekken moeten voeren.

Tip: elke partij uit de coalitie kiest het idee dat het meeste stemmen behaalde.

Ze moeten afspraken maken met andere partijen:

Welke ideeën nemen we over? Wat laten we vallen?

Bij akkoord : adviesformulier invullen.

Slotfase:

Synthese PPT dia 10.

Reflectie: leerlingen leggen uit dat het stemproces democratisch verlopen is.

Zij kunnen de in het leerproces geformuleerde vereisten toepassen op het kiesproces tijdens Democracy@school.

Feedback:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx?id=wxLA5YicUUGxofy7tigPKdAUtP7RNGxKioYHLGL7ZVBUODJYUVkxSzBEWkUwMFIEVjhPTDNMSzkwQS4u>